

svar. En saadan Udgang af Forhandlingerne er ikke mulig, for et halvt Forsvar vil man sikkert fra begge Sider betragte som det sletteste Resultat at komme til.

Hvis det virkelig, som det synes, er Regeringens Hensigt gennem en Forhandling her paa Rigsdagen at naa til Vedtagelse af en Nyordning af vort Militærvæsen, som kan faa Befolkningens Tilslutning, saa har efter min Formening den høje Regering hidtil ikke haft nogen heldig Haand. Jeg vilde tro, at der kunde have været større Udsigt til at naa et saadant Resultat, hvis Regeringen havde sagt noget lignende som: Vi fremsætter her et Lovforslag, som angiver vort hidtidige principale Standpunkt til denne Sag, men Hensigten med at fremsætte det er at faa det hele Militærspørgsmaal taget op til Behandling fra Grunden af, og vi indbyder Partierne til en fordomsfri Drøftelse af hele dette udviklede Problem for at naa til Klarhed over alle de forskellige Forhold, der spiller med ind, og for derefter maaske at naa til en saadan Forstaaelse, at man kan blive enig om en Ordning af Militærvæsenet, som kan samle Folket om sig. Havde Regeringen talt paa en saadan eller paa en lignende Maade, saa var der maaske Udsigt til, at vi kunde faa en frugtbar Forhandling, thi Militærspørgsmaalet har jo i de sidste Par Menneskealdere virket saa stærkt splittende i Befolkningen, at *alle* sikkert gerne vil være med til at søge at løfte denne Sag ud af Partirammerne, op i et højere Plan.

Noget saadant skete imidlertid ikke, kun fra den højtærede Udenrigsminister faldt der i Folketinget Udtalelser, som dog kunde tydes i denne Retning. Dels sagde den højtærede Udenrigsminister, at det i første Linie gjaldt om at komme til Klarhed over, hvad Folket vil, og at man i dette Øjemed meget vel kunde tage sit Udgangspunkt i den fuldstændige Afrustning og se, hvor langt man kunde naa frem ad den Vej. Skulde det saa vise sig, at denne Vej ikke var farbar, var man den Erfaring rigere. Senere under Forhandlingerne udtalte den højtærede Minister, at han vilde anse det for heldigt at naa til en Forhandling om en Ordning af det militære Spørgsmaal paa en saa bred Basis som muligt. Disse Udtalelser gaar noget i den Retning, som jeg antydede. Men saa sagde den højtærede Forsvarsminister under Sagens første Behandling i Folketinget, at hvis Rigsdagen ikke afgjorde Forslagets Skæbne i Løbet af Rigsdagssamlingen, vilde der fremkomme For-

slag om Indskrænkninger i den bestaaende Ordning, i den Ordning, vi vedtog i 1922; ja, Ministeren lod endog en Bemærkning falde om Muligheden af at gaa ud til Valg. Saadanne Udtalelser og de i denne Retning senere fremsatte Forslag maatte naturligvis virke i den modsatte Retning, hvilket de sikkert ogsaa har gjort.

Alene det, at der fremsættes et Forslag om Afskaffelse af Hær og Flaade, kan ganske naturligt ikke undlade at gribe forstyrrende ind i Arbejdet indenfor de to Værn, og særligt naar det sker paa et Tidspunkt, da der arbejdes under en ny Lov, som man er i Færd med at bringe til Udførelse. Et saadant Forslag maa skabe et Usikkerheds- og Utryghedsmoment hos Personalet, der meget let vil komme til at svække Værnene og komme til at forringe deres Brugbarhed. Hvor meget mere vil det saa ikke ske, hvis der virkelig gøres Alvor af at gøre Indgreb i deres Organisme, Indgreb, som forringer Værnernes effektive Værdi. Noget saadant er ikke alene uheldigt for Forholdene indadtil i Værnene, men det har ogsaa en Side, der vender udad, berører vort Forhold til Ulandet. Jeg vil her gerne understrege en Udtalelse, som blev fremsat af den højtærede Udenrigsminister under Sagens første Behandling, en Udtalelse, som glædede mig, da jeg hørte den, og som gik ud paa, at Institutioner som Hær og Flaade ikke kan undvære Klarhed og stabile Forhold, hvis de vil undgaa — og her citerer jeg den højtærede Udenrigsministers egne Ord —: „Den Opløsning og Demoralisation, der i hvert Fald vil skade ikke alene Landets Anseelse, men dets hele udenrigspolitiske Stilling.“ En saadan Udtalelse maa man tillægge den største Betydning, naar den fremsættes af den Mand, hvis Opgave det er at værne om Landets Anseelse og udenrigspolitiske Stilling. Hvis man derfor vil have en grundig Drøftelse af et Forslag, der i sig selv er egnet til at rokke ved Klarheden og Stabiliteten indenfor Værnene, saa maa man i den Tid, denne Drøftelse staar paa, snarere træffe beroligende Foranstaltninger for at hindre en saadan Opløsning og Demoralisation. At den højtærede Udenrigsminister har en saa god Forstaaelse af disse Forhold indenfor Værnene, er jo ganske naturligt, det undrede mig derfor ikke, men, som sagt, det glædede mig at høre disse Ord; og jeg maa da ogsaa have god Grund til at haabe, at den højtærede Udenrigsminister vil gøre sin store Indflydelse saadan gældende, at vi, medens vi drøfter dette Lovforslag, kan